Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lisälausuma: HE 16/2018 vp laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa 8.3.2018

Kilpailu- ja kuluttajavirasto kiittää mahdollisuudesta täydentää lausuntoaan ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Tiivistelmä

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on arvioinut edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella luotavien markkinoiden toimivuutta ja kiinnittänyt huomiota ehdotetun valinnanvapauslain palveluntuottajan irtisanomisaikaa koskevaan pykälään 50 sekä pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin. Pykälässä asetettu kuuden kuukauden irtisanomisaika on KKV:n arvion mukaan syytä pidentää kuudesta kuukaudesta vähintäänkin yhteen vuoteen.

Palveluntuottajan irtisanomisaika

Ehdotetun valinnanvapauslain[1] 50 pykälä säätelee palveluntuottajan mahdollisuutta irtisanoa toistaiseksi voimassa oleva sopimus suoran valinnan palvelujen tuottamisesta. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan irtisanomisen voi tehdä joko irtisanomalla sopimuksen kokonaan tai irtisanomalla yksittäisen palveluyksikön.[2] Pykälän mukaan irtisanomisaika on kuusi kuukautta, ja pykälän perusteluiden mukaan palveluntuottaja voisi irtisanoa sopimuksen haluamallaan perusteella.[3]

Ehdotetun maakuntalain[4] 7 pykälän perusteella maakunnilla on järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Ehdotetun järjestämislain[5] 22 pykälän perusteella, jos alueella ei ole halukkaita sote-palveluiden palveluntuottajia, maakuntien on viimesijaisesti tuotettava sote-palvelut itse.

Valinnanvapauslaissa asetettu kuuden kuukauden irtisanomisaika voi aiheuttaa maakunnalle haasteita. Kun palveluntuottaja irtisanoo sopimuksen, maakunnalle jää hyvin lyhyt aika järjestää tai tuottaa alueelle korvaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, mikäli vaihtoehtoisia palveluntuottajia ei alueella ole.

---

[1] HE laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa 8.3.2018
[2] HE laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa 8.3.2018, s. 274. Tarkalleen ottaen valinnanvapauslakiluonnoksen yksityiskohtaisten perusteluiden muotoilu tässä kohtaa on, että *”purkaminen voi koskea sopimusta kokonaisuudessaan tai sopimuksen mukaisia tuottajan yksittäisiä palveluyksiköitä”*, mutta ”purkaminen”-sanan täytyy olla ajatusvirhe, koska 1 momentti säätelee selvästi irtisanomista.
[3] HE laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa 8.3.2018, s. 274.
[4] HE maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi 2.3.2017
[5] HE maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi 2.3.2017. Ehdotetun järjestämislain 22 § 3 mom.: *”Maakunnan liikelaitoksen tehtävänä on tuottaa palvelut, jos niitä ei muutoin ole saatavilla lainsäädännön, palvelustrategian tai maakunnan palvelulupauksen mukaisesti.”*

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm) • **Faksi** 09 8764 398
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • www.kkv.fi

Irtisanomistilanne on maakunnalle sitä vaikeampi, mitä suuremmasta palveluntuottajasta on kyse. Erityisen ongelmalliseksi tilanne voikin muodostua kasvukeskusten ulkopuolella ja muilla alueilla, joilla ei synny kilpailua palveluntuottajien välillä. Käytännössä kuuden kuukauden irtisanomisaika voi tarkoittaa sitä, että maakunnalla on oltava jatkuva valmius tuottaa itse tai nopealla aikataululla muulla tavalla järjestää sote-keskuspalvelut siltä varalta, että palveluntuottaja irtisanoo sopimuksen. Lyhyt irtisanomisaika voi myös käytännössä vahvistaa palveluntuottajan asemaa suhteessa maakuntaan ja sen asettamiin korvausehtoihin tavalla, joka ei ole uudistuksen tarkoitus.

Irtisanomisaika ehdotetun valinnanvapauslain 50 §:n ensimmäisessä momentissa olisi syytä pidentää kuudesta kuukaudesta vähintäänkin yhteen vuoteen. Näin maakunnalle jäisi paremmin aikaa reagoida palveluntuottajien markkinoilta poistumiseen ja löytää korvaava palveluntuottaja tai luoda oma palvelutuotanto alueelle.

Kirsi Leivo
vs. pääjohtaja

Tuuli Toivanen
tutkija